

הלכות הדף היומי

מסכת בבא קמא

תוכן

- א. ב"ח מאוחר שקדם וגבה מה שגבה לא גבה.....1
- ב. שור שזה מאתים שנגח שור שזה מאתים וחבל בו בחמשים זוז ושבת ועמד על ארבע מאות זוז שאלמלא (לא) הזיקו היה עומד על שמנה מאות זוז נותן כשעת הנזק.....5
- ג. כחש כשעת העמדה בדין שבת מזיק נותן לו כשעת הנזק כחש כשעת העמדה בדין ... כשפיטמו ... דכחש מחמת מכה דא"ל קרנא דתורך קבירא ביה.....6
- ד. פחת נבילה.....8
- ה. שבת נבילה איכא בינייהו דמ"ס דניזק הוי ומ"ס פלגא.....9
- ו. יש חייב על מעשה שורו ופטור על מעשה עצמו פטור על מעשה שורו וחייב על מעשה עצמו כיצד שורו שבייש פטור והוא שבייש חייב.....9
- ז. שורו שסימא את עין עבדו והפיל את שינו פטור והוא שסימא את עין עבדו והפיל את שינו חייב.....10
- ח. שורו שחבל באביו ובאמו חייב ..שורו שהדליק את הגדיש בשבת חייב והוא שהדליק את הגדיש בשבת פטור מפני שהוא מתחייב בנפשו.....11
- ט. כל המקלקלין פטורין ... חובל בצריך לכלבו מבעיר בצריך לאפרו.....12

דף לד.

א. ב"ח מאוחר שקדם וגבה מה שגבה לא גבה

כבר התבאר במסכת קידושין דף יג: דבר תורה אחד¹ מלוה בשטר ואחד מלוה על פה גובה מנכסים משועבדים דק"ל שיעבודא דאורייתא, כלומר מיד שמלוה המלוה מעות לחבירו, משועבדים כל נכסיו למלוה מן התורה

¹ שו"ע ונו"כ חו"מ לט א וקיא א

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת בבא קמא

בעד הלואה זו², דכתיב (דברים כד פסוק יא) וְהָאִישׁ אֲשֶׁר אֶתָּה נֹשֶׁה בּוֹ יוֹצִיא אֵלַיךָ אֶת הָעֲבוֹט הַחוּצָה וְנוֹשָׂה בֵּין בֶּשֶׁטֶר בֵּין בַּעַל פֶּה מִשְׁמַע³,

אבל חז"ל תקנו דמלוה על פה לא יגבה ממשועבדים אלא מבני חורי⁴.

ואיזהו הם משועבדים⁵, כגון שמכר הלוח קרקעותיו לאחרים אחר שלוה מזה⁶, או שנתנם במתנה⁷, ונכסים בני חורין הם נכסי הלוח וקרקעותיו שלא מכרם.

ואיזה נקרא מלוה על פה, המלוה את חבירו בעדים ולא נתן לו שטר או שהורה לו בפני עדים שחייב לו, זהו נקרא מלוה על פה, ואינו גובה מהמשועבדים אלא מבני חורין.

² ובש"ך סק"ב כתב בשם הב"י שמעיקר הדין שעבודא דאורייתא (והיינו שמדאורייתא נשתעבדו נכסיו לפרוע מהם אף ממשועבדים), אלא שחכמים תיקנו שלא לגבות במלוה ע"פ ממשועבדים, משום פסידא דלקוחות, והש"ך האריך לדון אם אמרינן שעבודא דאורייתא או לא, ודן שם בדין מלוה הכתובה בתורה (והיינו חוב שנתחייב לו שלא בתורת הלואה אלא שמדין התורה חייב לתת לו) אם דינו כמלוה ע"פ או כמלוה בשטר (ולהלכה קי"ל דלאו כמלוה בשטר הוא, עי' ש"ך יו"ד סימן שה ס"ק כא, וכתב בשער משפט סימן ע סק"א בשם הרמ"ע דהיינו שלא לגבות ממשועבדי, אבל לענין טענת פרעתי אינו נאמן במלוה הכתובה בתורה, דהוי עכ"פ כמעשה ב"ד שאינו יכול למעון פרעתי), וכן אם גובה מעבדים, ובעיקר פלוגתא דשעבודא דאורייתא האריכו האחרונים, בש"ך שם סיים ומכל מקום אין אני סומך על ראיותי והכרעתי כי אין תלמיד כמוני מכריע בין ההרים הגדולים, רק שלפע"ד דין זה אי שעבודא דאורייתא או לא, עכ"פ הוי ספיקא דדינא ובאורים שם כתב עיין בתומים שהעליתי דהעיקר בדברי האומרים שיעבודא דאורייתא בכל דבר, ואין לומר קים ליה כמ"ד שיעבודא לאו תורה, ע"ש שהארכתי. מיהו במטלטלין ומכל שכן בעבדים דיכול להבריחן, ועבדים גם כן לשחררן, שיעבודא לאו דאורייתא, ע"ש. ועיין בתשובת משכנות יעקב סי' (ט"ז) [כ"א] שהאריך הרבה בזה, ומסיים, מכל הלין ראיות נראה שהעיקר כדעת הסוברים שעבודא דאורייתא, ע"ש ואין כאן מקומו כיון שאינו נוגע כל כך לדינא, כמ"ש הגה"מ סק"ב.

³ ואמרה תורה יוציא אליך את העבוט שמע מינה שכל מטלטליו משועבדים לו, והוא הדין מקרקעות, דכל שכן הוא שדרך המלוין לסמוך עליהן יותר.

⁴ ומה טעם אמרו דמלוה על פה אינו גובה אלא מנכסים בני חורין ולא ממשועבדים, משום פסידא דלקוחות שלא ידעו שזה המוכר חייב כלום, ואם היו יודעים לא היו קונים מיראתם שמא יטרפו מהם, אבל כשהיא מלוה בשטר כיון דאיכא תרתי שטר ועדים מפקי לקלא ולקוחות אפסידו אנפשיהו, כיון שידעו שזה היה חייב והם הלכו וקנו ממנו.

⁵ לבוש לט א וסמ"ע לט ב

⁶ ונקראו משועבדים לפי שאף על פי שהם ברשות הקונה הם משועבדים לבעל חוב של המוכר מעת שהלוהו ⁷ דבענינים הללו נתנו למקבל מתנה דין לוקח, דאילולא שקיבל הנאה ממנו לא היה נותן לו, סמ"ע שם.

הלכות הדף היומי

מסכת בבא קמא

לפיכך מדינא מי שיש עליו חובות הרבה כל מי שקדם זמן קנין של שטרו הוא קודם לגבות בין בקרקע בין במטלטלין, דמיד שהלוה לו נשתעבדו כל נכסי הלוה למלוה ואפילו מטלטלין⁸.

אולם למעשה יש חילוק בין שעבוד קרקעות לשיעבוד מטלטלים⁹:

בשיעבוד קרקעות¹⁰ אם קדם המאוחר בזמן ההלוואה וגבה קרקע אפילו הגבוה לו ב"ד בפני המוקדם ושתק, אין זה מחילה על שיעבודו שסמך על שטרו וכל זמן שירצה חוזר ומוציא מידו, לפיכך כשבא המאוחר לגבות מגבין לו, ואין הראשון יכול לעכב שאין מזיק לו גבייתו של זה, שכשיבא זמנו לגבות יבא ויטרוף ממנו,

וכל זה במלוה בשטר, אבל במלוה על פה אם קדם המאוחר וגבה אפילו קרקע מה שגבה גבה, ואין המוקדם יכול להוציא ממנו. אולם לכתחילה מגבים למוקדם בזמן ההלוואה¹¹.

בשעבוד מטלטלים אם היה חייב לשנים ובא אחד מהם שהגיע זמנו לגבות חובו ממעות או ממטלטלים, אף על פי שאין לו כדי לפרוע לשניהם, אין השני שלא הגיע זמנו יכול לעכב מלפרוע לזה, אף על פי שההלוואה שלו ניתנה קודם לזו¹².

הגיע זמן פרעון של שניהם, ובאו שניהם לתבוע, אין דין קדימה לבעל חוב המוקדם בהלוואה, אלא חולקים ביניהם¹³.

⁸ עיין סמ"ע תומים וקצוה"ח קד א

⁹ דכיון דמטלטלי משתעבדי, רק מטעם דלא סמך דעתיה עלייהו אין בהם דין קדימה, ומשו"ה אם כתוב בשטר מקרקע ומטלטלי בלא אנב, דחזוין דסמך דעתיה עלייהו והא ראייה דהא גבו מיורשים בכח"ג, משו"ה יש בו ג"כ דין קדימה לענין זה, רק לענין בעל חוב מאוחר שקדם וגבה דהוי כלוקח, אין המוקדם יכול להוציא ממנו בלא כתיבת אנב. אכן, לפי מה דמוכח בדברי הסמ"ע בסימן ק"ז [סק"ג] דאף שכתב מקרקע ומטלטלי כשלא כתב בחיי ובמותי אינו גובה מיורשין, דגם לענין קדימה לא מהני בלא אנב. ובספר קצוה"ח [סק"ב] כתב, דכל זמן שאין המלוה תובע לית ביה אפילו מצוה לפרוע. והא ודאי ליתא, דודאי אף שהמלוה שוכח ואינו תובע, חייב לפרוע, ולא דמי לנשבע דאינו חייב בלא תבע, דאמדינן לדעתיה שכך היתה כונתו בשעה שנשבע, משא"כ מצות פריעת בעל חוב דרחמנא חייביה לפרוע. נתיב"מ שם א

¹⁰ שו"ע ונו"כ קד א

¹¹ סמ"ע שם ג

¹² כיון שחוב השני לא הגיע זמנו, וממילא אינו נחשב כבא לגבות חובו. פתחי חושן חלק א פרק הערה סח

¹³ שו"ע ונו"כ קד ג וקיד ד ובסמ"ע שם ס"ק טז, ואפילו עשאו לאחד אפותיקי מפורש, אא"כ שעבד לו מטלטלין אנב קרקע, שדינם כקרקע ויש בהם דין קדימה לבע"ח מוקדם, ועי' אמרי בינה דיני גביית חוב סימן ח. וכתב בשער משפט סימן מ שאם חייב לאחד שהלוהו ולהשני התחייב מבלי שהלוהו, נותנים לזה שהלוהו, ועי' ערך ש"י שם, ובאמרי בינה דיני הלוואה סימן טו. ובנחל יצחק סימן עד וסימן קד האריך להוכיח ששניהם שווים.

תרימות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת בבא קמא

ואם רק אחד מהם בא לתבוע, יש אומרים¹⁴ שחייב לפרוע לזה כל החוב, אף על פי שלא יוכל לפרוע לשני כשיבא לתבוע חובו, ויש אומרים¹⁵ שצריך לחלק מה שיש לו כאילו שניהם לפניו. ויש מי שמחלק¹⁶, שאם כבר תבעו השני, אף על פי שעתה אינו לפניו צריך לחלק, אבל אם עדיין לא תבעו, נותן הכל לזה שתובעו.

באו¹⁷ כמה בעלי חוב בבית אחת לגבות חובם ואין לו כרגע¹⁸ לפרוע לכולם, יש אומרים שמחלקים הסכום העומד לפרעון לפי מספר הנושים, ואם לפי חלוקה זו יקבל הפחות שבהם את חובו או פחות מזה, מחלקים הסכום לחלקים שווים לכל אחד, אבל אם לפי חלוקה זו ישאר עודף מעל סכום החוב המועט, נותנים לפחות שבהם כל חובו וחוזרים ומחלקים השאר לפי מספר הנושים שנשארו, וכן הלאה¹⁹. לדוגמא, היו ארבעה נושים, לאחד חייב מאה ולשני מאתיים ולשלישי שלש מאות ולרביעי ארבע מאות, והסכום העומד לפרעון הוא ארבע מאות או פחות, נותנים לכל אחד רבע מן הסכום. היה הסכום יותר מארבע מאות, נותנים לראשון מאה שהוא כל חובו, והשאר מחלקים לשאר השלשה בשוה, היה הסכום מעל שבע מאות עד תשע מאות, נותנים לראשון מאה ולשני מאתיים והשאר מחלקים בין השלישי והרביעי בשוה.

ויש אומרים²⁰ שלעולם מחלקים הסכום העומד לפרעון בין כל הנושים לפי יחס החוב של כל אחד,

כתב בד"ג כלל יד סימן ז בשם שו"ת הר הכרמל חו"מ סימן מ שאם היה חייב לאחד הלואה בהיתר עיסקא, אינו נוטל חלק בריוח עד שיפרעו לשאר בע"ח הקרן, ואפילו יש לו לשלם לכולם בשוה כסף ולא במזומנים, בעלי הקרן קודמים להפרע במזומנים, והתובע ריוח יפרע ממטלטלים או מקרקע, עיין שם.

¹⁴ קצה"ח סימן קד סק"ב בשם הב"י, ולא חילקו הפוסקים בין קדם חובו של זה או לא, ועי' סמ"ע שהעלה להלכה שבמטלטלין אין דין קדימה כלל, ועי' קצה"ח וביאור הגר"א, ובאמרי בינה דיני גביית חוב סימן ח.

¹⁵ קצה"ח שם בשם הב"ח, ושכן הסכים בשו"ת צמח צדק סימן קיח. ועי' אמרי בינה דיני גביית חוב סימן ב. ובערוה"ש משמע שאם בא המוקדם והמאוחר אינו לפניו, נותנים למוקדם כל חובו, משא"כ כשהמאוחר בא, אין נותנים לו אלא לפי חלקו. ועי' חקרי לב חו"מ סימן סו, ד"ג כלל יד סימן יד, ודוקא כשירדע שיש לו עוד בע"ח, אבל כמה שמוען הלוח שחייב עוד לאחרים בע"פ אינו נאמן לחוב לבעל השטר.

¹⁶ בקצה"ח שם מיישב בדרך זו מה שתמה הב"ח על הב"י, וכי מפני שבעל חובו במדינת הים יפסיד חובו, ותירץ הקצה"ח דכיון שפריעת בע"ח מצוה אין המצוה חלה עד שיתבענו, וכיון שזה תובעו ה"ו בגדר אין מעבירין על המצוות מפני מצוה שתבא לאחר מכאן, אבל כשכבר תבעו פעם אחת וכבר חלה גם מצות פריעת חוב השני, אף על פי שעתה אינו לפניו, מחלקים ביניהם ובוזה מודה הב"י, ובנה"מ שם תמה, דודאי אף כששכח מלתבוע מצוה עליו לפרוע.

¹⁷ כתב בערוה"ש שעל הלוח בעצמו לחלק נכסיו לנושיו עפ"י סדר זה, ואף על פי שלא באו כולם חייב לעשות כן, כי מה חטאו אלו שאינם כאן.

¹⁸ פתחי חושן שם הערה עד

¹⁹ שו"ע סימן קד סעיף י (ולענין מטלטלין אין דין קדימה לבע"ח מוקדם), ובמעם החלוקה בדרך זו כתב הסמ"ע ס"ק כז שהשעבוד של בעל המאה חל על כל הממון כמו שחל עליו השעבוד של בעל הג' מאות (עי' עוד שם ס"ק כח).

²⁰ עי' סמ"ע שהביא שיטת הר"ח שגם בבעלי חובות חולקים לפי גודל החובות, ונראה שמה שמקובל כהיום לחלק הסכום העומד לפרעון לפי גודל החובות, יש בו גם ממנהג המדינה, ואין אחד יכול למחות. ובערוה"ש

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ץ 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא קמא

קדם אחד מבעלי חובות, בין שהוא מוקדם בהלואתו ובין שהוא מאוחר, בין שזמן פרעונו מוקדם ובין שזמנו מאוחר, בין שגבה מעצמו ובין שנתן לו הלואה, אף על פי שגבה שלא לפי חלוקה דלעיל, אין מוציאין מידו²¹. גבה שטרי חוב שיש ללוה על אחרים אינו נקרא גבה לענין זה, ולכשיגיע זמן פרעון של השטרות יוציאו מיד החייב ויחלקו לפי החלוקה האמורה, אבל אם היה אצלו משכון ותפסו, הרי זה אצלו כגבוי.

ב. שור שוה מאתים שנגח שור שוה מאתים וחבל בו בחמשים זוז ושבח ועמד על ארבע מאות זוז שאלמלא (לא) הזיקו היה עומד על שמנה מאות זוז נותן כשעת הנזק

כתב דכיון שדעת ר"ח לחלק לפי גודל החובות יש לפשר ביניהם, וגם מדברי הערך ש"י בשם שו"ת אמרי א"ש משמע שעדיין בספק איך מחלקים, וע"כ יש להכריע בכגון זה לילך אחר מנהג המדינה. ועי' שו"ת שבו"י ח"א סימן קנו. וכתב בד"ג כלל יד סימן לח ובכלל מ סימן ב שבחובות הבאים מחמת עכו"ם ודאי דאזלינן לפי דינא דמלכותא ומחלקין בשוה. ועי' ד"ג כלל לא סימן לו בדין קהל שהלוו מעות לשר ונתייאשו ואח"כ פרע בנו חלק מן החוב, וציין לדברי הרמ"א סימן קסג סעיף ג דכיון שנתייאשו הוי כזוכים מן ההפקר ומחלקים המעות בשוה, ומשמע מדבריו שאילו לא נתייאשו מחלקים לפי גודל הסכום שכל אחד נתן בהלואה לשר. ובשו"ת מהרש"ם ח"ג סימן שנט נשאל במי שיש לו שני בע"ח לאחד מאה ולשני מאתיים, ויש לו רק מאה לפרוע, והביא מדברי הברכ"י או"ח סימן רפד בשם הפני משה שאם אחד מבע"ח הוא עני מצוה לפרוע לעני קודם, ומשמע שאם שניהם שווין בעושר או בעוני, שניהם שווים בפרעון, וע"כ יש לחלק לפי המבואר בסימן קד, ובשם שו"ת שם ארי' חו"מ סימן סו כתב שהמנהג בכל בתי דין בזמנה"ז לחלק לפי ממון.

²¹ שו"ע סימן קד סעיף ג, ואפילו קדם וגבה כל חובו ולא נשאר כלום לשאר בעלי חובות, ואם בא המוקדם ותפס ממנו מוציאין מידו, וכתב בחק"ל חו"מ סימן סז דלאו מטעם מיגו הוא, עיין שם. וכתב הש"ך סק"י שאפילו תפס מעצמו, ומצדד לומר שאפילו תפס בלי שומא זכה, וכן נראה דעת הקצה"ח שם סק"ח. ובערוה"ש כתב בשם או"ת שאם תפס חלק מן החוב, ואח"כ באים לחלוקה משאר נכסיו, אין מנכים לו מה שתפס, ועי' שו"ת השיב משה סימן צ ובמ"ש שם מדין תקנת ד' ארצות בדין בורה (והאריך שם גם בענין דינא דמלכותא), ובדברי גאונים כלל קיא סימן יז, ועי' בדבריו כלל יד סימן לו ולח בדין בע"ח שקדם וגבה מעכו"ם. ובשו"ת מהרש"ם ח"ג סימן סה כתב שאם הוציא ממנו בערמה לא מיקרי קדם וגבה. ועוד הביא שם בשם מסגרת השלחן סימן קד שיש תקנות ארצות שגם בקדם וגבה, אם הוא תוך י"ב שבועות שגבה, מוציאין ממנו ומחלקים לכל בע"ח כדינו, ואף אם שילם לו הלואה מדעתו דינא הכי. ודוקא כשגבה מעצמו או שהלוה הגבהו לידו, אבל אם שלח הלואה לפרוע למלוה אחד או לכמה מלוים ונתנם השליח למלוה אחר או לאחד מהם, או שתפס האחד מן השליח, כתב הלבוש בסימן פג, והביאו הסמ"ע והש"ך שם סק"ג, שמוציאים מידו ומחלקים כפי שאמר הלואה, משום שכשאמר לשליח לחלק זכה עבור כל אחד לפי דעת הלואה, עיין שם. מיהו דוקא כשאמר לשליח בלשון תן או זכה, אבל אם אמר בלשון פרע להם או הולך, שאינו לשון זכיה, לא זכה השליח עבורם וממילא מועיל תפיסה...

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וטב"ל 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת בבא קמא

מה התבאר לעיל דף י: שיש למזיק חצי חלק בשבת הנבילה, ולכן אם נתייקרה הנבילה²² או השברים משעת נזק עד שעת תשלומין, למדו חז"ל שחולקים הניזק והמזיק בשבת היוקר, אבל אם השבת עולה על דמי הנזק אין המזיק מרויח מחמת שבת זה²³, זהו רק בשבת שע"י התייקרות²⁴.

אבל בשבת שנשתבח הניזק ממש כגון שננחו ולא מת, ונתפסם הניזק, בין ממילא בין ע"י פיטום אין לו למזיק כלום בשבת, שאדרבה הניזק יכול לומר אילולי הנגיחה שננחו שורך היה מתפסם יותר, לפיכך צריך לעולם המזיק לשלם כשעת הנזק אפילו השביח הניזק הרבה קודם שעמד בדין.

כיצד, שור שוה מאתים שחבל בשור שוה מאתים והפחיתו חמישים, ושבת הניזק, עד ששוה בשעת העמדה בדין ארבע מאות, אין המזיק יכול לומר לא הפסדתיך כלום שהרי הוא שוה עכשיו יותר ממה שהיה שוה תחלה ולא אשלם לך כלום, שאדרבא יכול הניזק לומר לו אילמלא שננחו שורך היה משביח יותר עד שהיה שוה שמונה מאות וא"כ היזקתני הרבה²⁵, לפיכך מנכין הטענות זו כנגד זו ומשלם לו כשעת הנזק ואין למזיק בשבת כלום, בין בשבת דע"י פיטום בין בשבת דממילא.

ג. כחש כשעת העמדה בדין שבת מזיק נותן לו כשעת הנזק

כחש כשעת העמדה בדין ... כשפיטמו ... דכחש מחמת

מכה דא"ל קרנא דתורך קבירא ביה

כבר התבאר לעיל דף י: תשלומי הנזק הם כפי מה שהפסידו²⁶, וכשווי הנזק בשעת הנזק, כיצד, הרי שהרג בהמתו או שיבר כליו, שמין כמה היתה הבהמה או הכלי שוה קודם הנזק, וכמה שוה עתה לאחר הנזק, ונותן הנבילה

²² שו"ע ונו"כ תג ב כגון שהיה שוה בשעת מיתה מאה ועתה שוה ק"כ, משלם המזיק רק צ', ובגמרא יליף לה מקרא.

²³ רמ"א שם, כגון שהשביחה יותר מכפל לא אמרינן שישלם הניזק למזיק, דדי לנו לפוטרו מתשלומין שכנגד השבת, אבל לא שירויה, ועי' פני יהושע.

²⁴ שאין לניזק שום טענה נגד המזיק לומר אילולי שננחו שורך היה שוה יותר

²⁵ לא יכול הניזק לתובעו בעד אותו נזק כיון שאינו אלא גרמא ולא פסידא בידים. סמ"ע שם ב, ולכאורה א"כ יהיה חייב במזיק בידים שמים וצ"ע

²⁶ שו"ע ונו"כ שפז א, תג א

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת בבא קמא

או שברי הכלי לניזק ומשלים לו הפחת²⁷, אבל אינו חייב לתת לו או לשלם כלי אחר וליקח השברים לעצמו.

אפילו לא מתה הבהמה ולא נשבר הכלי, אלא הוזקו ונפחתו מדמיהם פחת שאינו חוזר, חייב לשלם הפסד הפחת, ויש אומרים²⁸ שאם אפשר לתקן הנזק, חייב המזיק לתקנו.

משעה שנודע לניזק על הנזק²⁹, מוטל עליו למפל במכירתה או לשמרה שלא יפחת ערכה, ועל בעל הבור להוציא הנבילה מן הבור, ואם נודע לו ולא טיפל בה, ונפסדה הנבילה משעת הנזק עד שעת תשלומין, ההפסד של ניזק, ומ"מ מוטל על המזיק לטרוח בנבילה ולהמציאה למקום שיוכל הניזק ליטלה, או שהניזק יטפל בה ויקח ההוצאות מן המזיק³⁰.

לא מתה הבהמה אלא הוכחשה, והמשיך הכחש מחמת הנזק³¹, ההפסד על המזיק³².

²⁷ ולא דמי לגנב וגזול שצריך להשלים חפץ שלם, כמ"ש בדיני גניבה פרק ה, וכתב באולם המשפט דכל זה כשלא הגביה החפץ, אבל כשהגביהו ע"ד להזיק, הרי כתבו הפוסקים שנעשה כגזול, וה"ל לענין זה. ²⁸ ש"ך סימן שפ"ו סק"א, וגם בסימן צ"ה ס"ק יח האריך להוכיח כן, וכן נראה דעת הנה"מ סימן ש"מ סק"ג, וכן פסק בערוה"ש. ובחזו"א ב"ק סימן ו' סק"ג הקשה מ"ש כלי או בהמה ששמן כמה היה שוה כולו קודם הנזק וכמה שוה לאחר הנזק, ואילו גבי שדה שמין רק הקמה ולא כל השדה, ותירץ דשאני כלי או בהמה שהשווי הוא מחמת שלימותו וצורתו, וחלק ממנו אינו כלי או בהמה, משא"כ באכלה קמה או תבואה, דודאי אם אכלה מן השק אין שמין כל השק אלא כמה שאכלה, וכל גרעין הוא בפני עצמו, וה"ל בקמה הו"א ששמן בפני עצמו, וחידשה תורה ששמן אנב שדה אחר. וכתב עוד החזו"א שאם קלקל כותל ביתו, שאם נישום כל הבית אינו נפחת כל כך, כיון שאין בית עומד למכירה אלא לתקן בדקיה, משלם הוצאות התיקון. ולדעת הש"ך כתב החזו"א שאם בשעת הנזק היו הוצאות התיקון בזול ואח"כ נתייקרו, משלם כשעת היוקר, וכן להיפך משלם כשעת הזול, שאין כאן אלא כעין רפוי הנזק, ומביא בשם הש"מ בדף ה' בשם ר"י שאינו חייב לתקן אלא ליתן דמי הנזק, והביא ראיה מהא דשור שחפר בור דאמרין עליה דידיה רמיא למלווי, ומשמע שאינו משלם אלא דמי הנזק כשעת הנזק, ולדעת הש"ך אפשר לתרץ דאע"ג דעל המזיק לתקן, מ"מ לאו בור דידיה הוא, וע"י דברי משפט סי' ש"ב סק"א.

²⁹ שו"ע ונו"כ תג ב ³⁰ סמ"ע שם סק"ב וסק"ה כתב שאם לא ירצה המזיק למפל וגם לא ליתן ההוצאות צריך לשלם כל הפחת שנפחת ממה שהיה שוה כשהיה חי, ולכאורה כיון שלמעשה צריך הניזק לעשות כן, יוציאנו, וכשם שיגבה הנזק יגבה גם ההוצאות, וכן תמה הט"ז, ואם לא הוציאו ונפחת מחמת שהותו בבור, איהו דאפסיד אנפשיה, וב"כ בפת"ש בשם שו"ת בית אפרים חו"מ סימן לה, עיין שם, וע"י אולם המשפט.

³¹ שו"ע ונו"כ תד ב ³² וכתב הסמ"ע מלשון הגמרא דאמר ליה קרנא דתורד קבירא ביה, דהיינו מחמת הנגיחה כיחש כל כך, שמכא הכאב מכחיש והולך, משא"כ כשמתה מיד וההפסד אינו מחמת הנגיחה, ולכאורה מילתא דפשיטא הוא שכל שהולך ונכחש מחמת הנזק הוא בכלל הנזק, אלא דקמ"ל שאע"פ שידע הניזק והיה לו למפל בו

הלכות הדף היומי

מסכת בבא קמא

ואם השביח המזיק³³ בין נגיחה להעמדה בדין, אם השביח מעצמו נוטל הניזק חלק בשבח, שהרי משעת נגיחה מיד נחלט שור המזיק לניזק בעד נזקו³⁴, וברשותו השביח, וכן אם כיחש ברשותו כיחש.

ואם מחמת ההוצאה שהוציא עליו המזיק השביח, אם ההוצאה יתירה על השבח אין לו לניזק בשבח כלום אלא נוטל כפי מה שמגיעו בשעת הנזק, ואם השבח יתר על ההוצאה וי"א³⁵ שנוטל המזיק הוצאתו ושכר טרחו ועמלו כדין היורד בתוך שדה חברו ונטעה ברשות, וביתר השבח נוטל הניזק חלקו. וי"א שנוטל הניזק מה שמגיעו בשעת הנזק, ואין לו בשבח כלום, אבל ג"כ אין צריך ליתן הוצאה כלום ומפסיד המזיק מה שהיתה ההוצאה יתירה על השבח³⁶.

ד. פחת נבילה

עוד התבאר שם הוזלה הנבילה או הוזלו השברים משעת הנזק עד שעת תשלומין, יש אומרים שההפסד על הניזק אף על פי שלא ידע³⁷, וי"א³⁸ שגם

ולמכרו, אפ"ה הפחת על המזיק, ובערוה"ש כתב הטעם שאף אם היה מוכרו לא היה מקבל כפי שוויו בשעת הנזק אלא כפי שעומד להתקלקל עוד, וכתב שאם כיחש מחמת מלאכה משלם כשעת הנזק, וכתב עוד שאם היה יכול למכרו לשחיטה והיה מקבל כפי שוויו, אין המזיק צריך להפסיד, שיאמר לו למה השחית עד עתה, וצ"ע בסברתו שכיוצא בזה גבי שומרים חייב השומר ולא אמרינן שהיה לו למכרו או לשחטו, וכן משמע במאירי שכתב שאין זה דומה לפחת נבילה משעת מיתה עד שעת העמדה בדין, שהיוקר והזול מאליהן באין, והסרהו והקלקול ידוע והיה לו לניזק למכרו לאלתר, אבל בזו אדם סבור לפעמים שתתרפא והיא מתקלקלת. ועי' תוס' ב"ק דף י"ע ב"ד"ה לא נצרכה, ועי' אולם המשפט.

³³ שו"ע ונו"כ שם ב

³⁴ דמיד בשעת נגיחה נעשו המזיק והניזק שותפין בהשור והוא ברשות שניהן לענין אם נפחת או נשבח ממילא משעת הנגיחה והלאה. סמ"ע ו

³⁵ רמ"א ולבוש שם

³⁶ הראב"ד חולק והיינו טעמא, דאף דהן שותפין בשור המזיק והשותף היורד ברשות צריך לשלם לו חצי ההוצאה מכיסו היתירה על השבח וכמו שכתבתי בסיומן שע"ה [סעיף ד'], היינו דוקא בשותף היורד ברשות, אבל זה אף דהוא כשותף מ"מ ה"ל כשותף היורד שלא ברשות. סמ"ע ה. דל"ד לשותף דשם אדעתא דשותפותא מפסד משא"כ כאן והרשב"א נסתפק שם. ביאור הנר"א ג

³⁷ רמ"א שם תנא בדיעה השניה והוא דעת הנ"י בשם הרמ"ה, דבשלמא בפחת הנבילה עצמה שרגיל לבא מחמת שהייה, אמרינן אילו ידע היה מטפל מיד במכירתה, משא"כ בזולא לא עלה על דעתו שיוזל, ועוד דלא חמיר מגזלן דאע"ג דשהייה גביה עד שהזול פטור.

³⁸ רמ"א שם בדיעה ראשונה, והוא דעת הטור, וכן הסכים בי"ש, דמ"מ המזיק פושע הוא שהיה לו לחוש שמא תתקלקל ותסריח, והו"ל תחלתו בפשיעה לגבי קלקול וסופו באונס לענין זול, ומ"ש דלא גרע מגזלן, כתב הי"ש"ש דלא שייך לומר הרי שלך לפניך אלא כשלא נשתנית בידו, אבל בהמה זו שע"י הזיקו נעשית נבילה וצריך שומת ב"ד, א"כ כיון שהוא פושע שמין כמה שזה עתה, או עד שיודע לניזק, עיין שם. ובערוה"ש כתב עוד שגם כשהוא דבר שאינו נפסד מחמת שהייה דאפשר דכו"ע מודים להרמ"ה. ועכ"פ משמע שבשברים שאין לחוש לקלקול אחר, לכו"ע ההפסד על הניזק, ועי' אולם המשפט.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ץ 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת בבא קמא

הפסד זול אינו מפסיד אלא משעה שנודע לו, ויש אומרים שה"ה אם נאנסה הנבילה או השברים תלוי במחלוקת זו³⁹.

דף לד:

ה. שבת נבילה אינא בינייהו דמ"ס דניזק הוי ומ"ס פלגא

עוד התבאר שם שנתייקרה הנבילה⁴⁰ או השברים משעת נזק עד שעת תשלומין, למדו חז"ל שחולקים הניזק והמזיק בשבת היוקר, אבל אם השבת עולה על דמי הנזק אין המזיק מרויח מחמת שבת זה⁴¹, ואדם המזיק בכל אופן אינו נוטל בשבת היוקר כלום⁴².

ו. יש חייב על מעשה שורו ופטור על מעשה עצמו פטור על מעשה שורו וחייב על מעשה עצמו כיצד שורו שבייש פטור והוא שבייש חייב

כבר התבאר לעיל דף ד. ששור שהזיק אדם דינו כהזיק שור או ממון אחר⁴³, אבל פטור מתשלומי צער רפוי שבת ובושת⁴⁴, וכן אם נגח אשה והפילה פטור מדמי ולדות⁴⁵. שלא חייבה תורה בדברים אלו, אלא באדם החובל

³⁹ קצה"ח סימן שד"מ סק"ה, דגם אונס בכלל זולא, ומצדד לומר שבאונסין כו"ע מודים שא"צ הודעה, דדוקא זולא משום שדרך שערים להשתנות הו"ל לאסוקי אדעתיה ולהודיע לבעלים, אבל אונס לא הו"ל לאסוקי אדעתיה, עיין שם.

⁴⁰ שו"ע ונו"כ תג ב כגון שהיה שוה בשעת מיתה מאה ועתה שוה ק"כ, משלם המזיק רק צ', ובגמרא יליף לה מקרא.

⁴¹ רמ"א שם, כגון שהשביחה יותר מכפל לא אמרינן שישלם הניזק למזיק, דדי לנו לפוטרו מתשלומין שכנגד השבת, אבל לא שירויח, ועי' פני יהושע.

⁴² ערוה"ש שם עפ"י דברי הסמ"ע שכתב שלכן יש למזיק חלק בריוח מפני שהתורה חסה על המזיק כיון שלא הוא עצמו הזיק אלא שורו, ומשמע שבאדם המזיק לא אמרינן כן, ועי' אולם המשפט.

⁴³ שו"ע ונו"כ תה א המאירי בפ' החובל (דף צא ע"א) מדייק מהסוגיא שם שכשם שיש אומד לנזקי אדם כך יש אומד לנזקי שור המזיק, והיינו אם היה ראוי בנגיחה זו להמית ולהזיק היוק זה, וסיים שלא מצא כן בדברי הפוסקים, ונראה דדוקא כשהמית או שחבל באדם יש אומד, אבל בנזקי ממון בממון אפשר שמורה שאין דין אומד, והרי גם באדם שהזיק ממון לא מצינו דין אומד.

⁴⁴ שו"ע שם, דוכי יתן איש בעמיתו כתיב ולא שור בעמיתו.

⁴⁵ שו"ע שם סעיף ג, וסיים שאם נגח שפחה מעוברת ויצאו ילדיה חייב כאילו נגח בהמה מעוברת,

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת בבא קמא

בבבירוי⁴⁶ שחייב⁴⁷ לפעמים בחמשה מיני תשלומין, נזק צער ריפוי שבת ובושת כפי שיש בחבלתו⁴⁸.

ולפיכך אדם שכיון לבייש חייב לשם בושתו ושור שבייש פטור מעל בושתו.

ז. שורו שסימא את עין עבדו והפיל את שינו פטור והוא

שסימא את עין עבדו והפיל את שינו חייב

כבר התבאר במסכת קידושין דף כד: שעבד כנעני קונה עצמו בראשי אברים⁴⁹, כיצד, עבד שמל ומבל לשם עבדות וסימא אדונו עינו והפיל את שינו הרי זה יוצא לחירות, שכן כתוב בפירוש בפסוק (שמות כא פסוק כו כז) וְכִי יִכּוּ אִישׁ אֶת עֵין עַבְדּוֹ אוֹ אֶת עֵין אִמּוֹתָיו וְשִׁחַתָּהּ לְחֶפְשִׁי וְשִׁלַּחְנוּ תַּחַת עֵינוֹ, וְאִם שֶׁן עַבְדּוֹ אוֹ שֶׁן אִמּוֹתָיו יִפֹּל לְחֶפְשִׁי וְשִׁלַּחְנוּ תַּחַת שָׁנּוֹ וּדְרָשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ⁵⁰ שיוצא לחירות בראשי אברים שאינן חוזרין ומומין שבגלוי.

אולם אם בעל חי של האדון, שסימא עינו של עבדו, או פגע באחד מראשי אבריו ואפילו שסהו⁵¹, אינו יוצא⁵² בזה לחירות⁵³.

⁴⁶ שו"ע סימן א סעיף ה, וכשיתן לו שיעור הראוי, והיינו לפי שיקול דעת ב"ד, מתירין לו אף על פי שאין הניזק מתפייס בכך (שו"ע ורמ"א שם).

⁴⁷ שו"ע ונו"כ חו"מ תכ ג

⁴⁸ והיינו אם יש בו כל החמשה משלם כולם, ואם אין אחד מכל אלה, או שהוא פטור מאחד מהם מאיזו סיבה אינו משלם רק מה שהוא חייב.

⁴⁹ שו"ע ונו"כ יו"ד רסז כז

⁵⁰ קידושין כד: כי יכה איש עבדו כלל, שן ועין פרט, לחפשי ישלחנו חזר וכלל, הרי כלל ופרט וכלל אי אתה דן אלא כעין הפרט, מה הפרט מפורש ראשי אברים שאינם חוזרים ומום שבגלוי, אף כל ראשי אברים שאינן חוזרין ומומין שבגלוי יוצא לחירות

⁵¹ למרות שהיה חייב לשלם על נזק הבעל חי אם היה מזיק בבירו או ממונו. תפארת ישראל [יבין] מסכת בבא קמא פרק ג אות מא

⁵² הנימוקי יוסף כתב שהמקור הוא דכתיב "איש את עין עבדו" ולא שורו את עין עבדו. וכאן לא שייך למעט מאיש בעמיתו ולא שור בעמיתו כי לא מדובר לענין ארבעה דברים אלא לענין יציאתו לחירות,

⁵³ רי"ף טז: מדפי הרי"ף, פסקי ריא"ז פרק ג הלכה ח אות ב, או"ז חלק ד פסקי בב"ק קעה, וצ"ע מדוע השמיטו הרמב"ם והמשו"ע ובייחוד שכתבו תוס' כאן ד"ה שורו שורו שסימא את עין עבדו אצטריך שאע"פ שבעצמו חייב בשורו פטור דהא לא אשמועין בשום משנה. והוא עיקר המשנה

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת בבא קמא

ח. שורו שחבל באביו ובאמו חייב.. שורו שהדליק את הגדיש בשבת חייב והוא שהדליק את הגדיש בשבת פטור מפני שהוא מתחייב בנפשו

שורו שחבל באביו ובאמו⁵⁴, או שהדליק גדיש בשבת חייב בנזקיו, אעפ"י שאילו עשאו הוא היה פטור, על מעשה שורו חייב, דמה שהוא פטור לפי שמתחייב בנפשו וקים בדרבה מיניה, אבל על שורו חייב דהא לא קים ליה בדרבה מיניה⁵⁵.

וכבר התבאר במסכת כתובות דף לא. שכל העושה⁵⁶ עבירה שיש בה עון מיתת בית דין ותשלומין אינו משלם אף על פי שהיה שוגג. שקים ליה בדרבה מיניה, כלומר מענישים אותו בעונש החמור בלבד.

במה דברים אמורים בשנתחייב בתשלומין עם עון מיתת בית דין כאחת. אבל אם נתחייב בתשלומין ואחר כך נתחייב במיתת בית דין או שנתחייב מיתת בית דין ואחר כך נתחייב בתשלומין הרי זה מת ומשלם.

ומשום כך יש שמזיק או גונב את חברו שפטור⁵⁷ מלשלם. ואיזה זה, שבא לו עם חיוב התשלומין חיוב מיתה, כגון⁵⁸ שזרק⁵⁹ חץ בשבת מתחלת ארבע לסוף ארבע אמות וקרע בגד חברו בהליכתו הרי זה פטור מן התשלומין, שאיסור שבת של העברת ארבע אמות ברשות הרבים, וחיוב ההזק באין כאחת.

⁵⁴ שו"ע ונו"כ תה ב

⁵⁵ סמ"ע שם ד

⁵⁶ רמב"ם הלכות גניבה פרק ג הלכה א

⁵⁷ שו"ע ונו"כ הו"מ שנא

⁵⁸ רמב"ם שם הלכה ב

⁵⁹ וק"ל בלישנא בתרא ואמרינן בגמרא דלהווא לישנא דוקא חץ אבל מעביר סכין מתחלת ארבע לסוף ארבע ברה"ר וקרע שיראין בהליכתו חייב לפי שהיה אפשר לו להחזירו משא"כ בחץ כדאיתא התם. מניד משנה שם.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת בבא קמא

ט. כל המקלקלין פטורין ... חובל בצריך לכלבו מבעיר בצריך לאפרו

כבר התבאר במסכת שבת דף קה: קו. שכל המקלקלין פטורין, כלומר שמן התורה אין אדם חייב על עשיית מלאכה אלא אם כן עשה אותה בדרך תיקון, או אפילו בדרך קלקול אך לשם תיקון⁶⁰, אבל העושה מלאכה בדרך קלקול והשחתה מן התורה הוא פטור, ואסור לעשות כן מדרבנן⁶¹.

ומצאנו שהתירו לנו חז"ל, אף לכתחילה, לעשות מלאכה בדרך קלקול והשחתה⁶², אם אמנם עושה כן לצורך השבת, כגון לקרוע נייר העטיפה של מיני מאכל שברצונו לאכלם בו ביום, או לשבור חבית כדי לאכול את מה שבתוכה.

כיצד הרי שחבל בחבירו⁶³ או בבהמה דרך השחתה או שנתכוון להזיק בלבד פטור, וכן אם קרע בגדים או שרפן או שבר כלים דרך השחתה הרי

⁶⁰ סי' שמ סע' יד בביה"ד ולא. ואם מקלקל ע"מ לתקן במקומו חייב, כגון מוחק ע"מ להגיה במקומו, אבל במקום אחר לא, כגון הסותר לבנות במקום אחר באותן האבנים, פטור, שלענין סתירה זו מיהו מקלקל הוא, מאירי שבת לא ב ד"ה כבר ביארנו. ועיין חולין ח א תוד"ה מותר, דכל שיש בו תיקון פורתא, חייב אף על פי שקלקולו יתר על תיקונו, וע"ש בתוס', דהמעם דמקלקל פטור הוא משום שאין זה מלאכת מחשבת, ובענין שהקלקול גורם תיקון יותר טוב (בתיקון לאח"י, משא"כ בתיקון מידי אפי' אינו טוב יותר חייב, כגון למירמא אימתא אנשי ביתא), שבת קו א תוס' סוד"ה חוץ, ולפ"ז אם מוחק שתי אותיות ע"מ לכתוב אותן האותיות באותו הכתב, אין זה נקרא תיקון ופטור, ואין זה דומה למעביר דיו ע"ג סיקרא דחייב גם משום מוחק, גיטין יט א, דשאני התם שעושה תיקון באותיות עצמן שהיו כתובות בסיקרא שאין זה כתב טוב, וכדמשמע שם בסוגיא, ועיין שבת לא ב תוד"ה וסותר.

⁶¹ שבת קה ב, רמב"ם פ"א מה' שבת הי"ז ו - יח, ובמ"ב שמו"ל, ויינו אפילו אם היה מקלקל וגם מלאכה שאצ"ל ולמאן דפוטרי במלאכה שאין צריך לגופה אפ"ה איסור יש בזה כמש"כ בביאור הלכה שם סוד"ה והחובל, ועיין שבת קו א תוד"ה בחובל, דאפי' במקלקל גמור משכחת לה דהוה משצל"ג (דאל"ה, למה לנו הפטור דמקלקל). ועיין שבת קמו א רש"י ד"ה שובר, דאין במקלקל שום איסור בשבת, וע"ש בר"ן, דלא נהירא דכל המקלקלים דפטורים, איסור מיהא איכא, ורק לצורך שבת מתירין, ועיין סי' שיד סע' א בביה"ד ד"ה אסור. - ואם עשה מלאכה כדי למנוע קלקול, או שלא יתקלקל יותר, כמו במתליע אילנות או סך בשמן, לדעת החלקת יואב או"ח סי' י ד"ה והנה ראיתי, הוה משאצל"ג ואיסורו רק דרבנן, ואלו לדעת הש"ש, מלאכת הזורע סע' י, יש בזה איסור תורה.

⁶² סי' שיד במ"ב ס"ק כה, ועיין גם כף החיים סי' תקפו ס"ק קמ ולעיל הערה ע.

⁶³ מ"ב שמו"ב ס"ק ל

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת בבא קמא

זה פטור אבל אסור מדרבנן. וכן המבעיר, אם הבעיר דרך השחתה פטור מפני שהוא מקלקל⁶⁴.

אך אם צריך לדם החבלה לכלבו, או לאיזה ענין, כגון שחובל באדם שהוא אויבו, וחפץ הוא בדם היוצא ממנו שיראה נקמה באויביו⁶⁵. או לבשר שנצטרך בו הדם להאכיל לכלבו עם דמו, חייב משום חובל ויש מן הפוסקים שסוברין שאם חבל בבעל חי להכותו בכדי להחלישו שיהיה נח לאלף אותו משום כך הרי זה חובל ואינו קלקול שדרך העולם להכותם כדי להחלישם

אך אם עשה חבלה באדם דרך נקמה, או בבהמה חיה ועוף של חבירו באופן זה, ויצא הדם או נצטרך הרי זה מקלקל⁶⁶ אך לכו"ע איסור יש בזה דכל המקלקלין בכל מלאכות שבת, אף שפטורין מחטאת, מ"מ אסורין.

המקזיז דם לאדם⁶⁷ לרפואה כשאין בו סכנה או בבהמה חייב לכו"ע, שהוא בכלל מתקן, וגם הוא מלאכה הצריכה לגופה שהרי רוצה עתה בחבלה זו כדי להתרפאות⁶⁸.

הדליק את הנר או את העצים, בין להתחמם, בין להאיר או לבשל, חייב משום מבעיר, שהרי מתקן הוא. והמבעיר כל שהוא וצריך לאפר י"א⁶⁹ שחייב. וי"א⁷⁰ שפטור שהרי הוא מלאכה שאינה צריכה לגופה.

⁶⁴ רמב"ם הלכות שבת פרק יב הלכה א

⁶⁵ שו"ע הרב סי' שמ"ז סעי' טז ומ"ב שם

⁶⁶ ודעת הרמב"ם שחייב בזה בכל גווני כי איננו בכלל מקלקל, והטעם מפני שמיישב את דעתו בדבר זה וינוח יצרו, והואיל וחמתו שוככת בדבר זה הרי הוא כמתקן וחייב, ולשיטתו שפסק שמלאכה שאינה צריכה לגופה חייב עליה. מ"ב שם.

⁶⁷ מ"ב שם

⁶⁸ ועיין שכתב בה"ל ד"ה ומצטער גבי עקירת שן שנחלקו הפוסקים, שלדעת המגן אברהם כאן היא מלאכה דאורייתא, אך יש הסוברים שאין בכך אלא איסור דרבנן, שחבלת הדם הנעשית על ידי כך אינה צריכה לגופה, ועיין גם בשו"ע הרב (ס"ג) שלאומרים שמלאכה שאינה צריכה לגופה אינה אסורה אלא מדברי סופרים, מותר להוציא את השן על ידי נכרי אף אם לא חלה ממנה כל גופו. ועיין תהלה לדוד ג ואבני נזר או"ח סי' קלא ס"ה הדנים אם יש בהוצאת שן משום גוזל.

⁶⁹ שו"ע הרב סי' תצה קונטרס אחרון ס"ק ב, ועיין בשו"ת אבני נזר חלק או"ח סימן רלח שם"ל דעיקר הבערה היא כילוי הדבר ע"י אש.

⁷⁰ בערוה"ש סי' שלד סעי' ג כתב שזה דעת הרמב"ם "במה שמחייב בצריך לאפר אינו אלא לשיטתו דמחייב בא"צ לגופה"

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

